

Nyugat csodái I. □ Ják és temploma

sandy - 2007-05-22 10:47:00

Hónapokkal ezelőtt a Népszabadság egy játékot hirdetett, amelyben olvasóival □ a világ hét új csodájának ösztönzésére □ a hazai építészeti remekművek között kereste a legnívósabbakat. A voksolás eredményeként a Parlament vitte el a pálmát, a hét hazai csoda közé az olvasók még beválasztották a szegedi dómot, a Mátyás-templomot, a Halászbástyát, az egri érseki pincerendszert, a pannonhalmi apátságot, az esztergomi bazilikát és a Lánchidat. A rangsorba egyetlen Vas megyei épüleategyüttes került be, a jáki, Szent György tiszteletére alapított bencés apátsági templom, amely a huszonegy jelöltből tizenkettedik lett. Mi is bemutatjuk a megye kitüntetett csodáját, és egyúttal házi szavazásra is szeretnénk invitálni olvasóinkat. Döntsük el együtt, Vas megyében milyen építészeti remek lehetnének méltók arra, hogy a Nyugat csodája címet kiérdemeljék (A részleteket a cikk végén találják.)

Ha Jákon turistákodunk: a faluról

A Jáki-Sorok patak völgyében, Szombathelytől egy ugrásnyira, a nyugati határszélen időtlen idők óta élnek, mostanság Ják közel kétezer-ötszáz lakost számlál. Nevét egykori birtokosairól, a Ják nemzetségről kapta. A név eredete vitatott. Egyesek szerint a *Jakab* személynév rövidített változata, míg mások a *Csák* nemzetségtől származtatják mondván, hogy a két nemzetség tulajdonképpen azonos.

Ják külső lakópark-telepeivel manapság már a megyeszékhely egyik alvó övezetének is számít. Tíz kilométer és Szombathely belvárosában parkolhatunk, a másik irányba húsz kilométer és a Rábában lubickolhatunk (ha éppen nem habzik). A települést erdők-mezők övezik, amúgy sík, egyetlen számottevő dombján áll a monumentális és lenyűgöző szépségű román kori templom, eltéveszteni sem lehet, messziről kitűnik.

A falu átmenő forgalma, ha nem is csekély, átlagos □ leszámítva a szentpéterfai határátkelőre igyekvő bevásárló turistákat és faszállító kamionokat. Ják látogatható helyei: a templom és a közelében levő múzeum. Mint bármelyik magára valamit is adó faluban, itt is virágosak a porták és az utcák. Fő terét az előző önkormányzati választások előtt kicsinosították, környező házait bevakolták, térkövezték a placcot, és pár muskátlis ládával is felékszerezték. A főút melletti mellékutcákban, a régi parasztházak között hangulatos lehet egy séta. Kellemes például a temető felé vezető utcácska, a templomdomb alatt. (Ha a gyermek társaságában szeretnénk pihenni, játszóteret ne keressünk, legközelebb 5 kilométerre, Balogunyomban találunk, kettőt is.)

Ehető-ítható élvezetekre, ha igényesek vagyunk, ne itt vágyjunk. Két bolt, pár füstös kocsmá, és az 503. számú étterem, ami az előfizetéses étkeztetésen túl jobbára szintén italelosztóként működik. Egy kávézó is üzemel, Bazel néven, amolyan presszóba oltott kiskocsmá, ahol süteményezni és fagyizni is lehet. Említésre méltó még az Újtelepen található Sziklakert presszó és tekéző. A kultúrház leginkább kínai ruha- és cipőárudaként funkcionál.

Ják így jobbára marad kétórás település: megállás az ingyenes parkolóban, jegyvásárlás, majd a templom körüljárása és belső terének megcsodálása. A centrumban, a főút mellett egy turistaház is áll hat szobával, egyszerre 13 főt tudnak elszállásolni.

Az apátsági templom

Az apátsági templom monumentális, tömörszerű sziluettje messziről kimagasodik, nem lehet nem észrevenni: lenyűgöző. A [templom izgalmas históriáját a falu hivatalos honlapján részletekbe menően átböngészhetik](#), mi csupán annyit emelnénk most ki, hogy a bencés kolostor alapításának ideje 1214. Az építés 1256-ig tartott, három szakaszban. Stílusa alapvetően román, de már megjelennek a gótikus elemek is. Fellelhető a gyönyörű díszítésekben az észak-francia, normann, valamint a burgundi, a bambergi dóm kőfaragványainak hatása is. Egy 1331-ből való oklevél már 50 szerzetesről tesz említést, amely bizonyára túlzás. A szerzetesi élet 1562 után megszűnt meg, a kolostornak ma már nyoma sincs.

Templomkerti panorámánk

Erőszerű falaival, rózsablakaival, híres bejáratával, rajta a tizenkét apostollal, oldalt a két kőoroszlánnal, egyszerűen csodaszép. Megannyi felfedezni való: elég csak a legkopárabb északi falnál pár percig elidőzni: a falat hármás féloszlop-kötegek díszítik, a főpárkány íveiben pedig szörnyfejú kutyák és békák kúsznak-másznak, illetve levéldíszek ábrázolásai láthatók. A sötét oldal szimbólumai.

A templomdombon a parkolás ingyenes, viszont a bejutásért fizetnünk kell. Megfizethető, pár száz forintos tétel, adománynak is felfoghatjuk. Ha szerencsénk van, maga a templom házigazdája, a plébános vezet bennünket körbe, élmény, színesen és érdekfeszítően mutatja be munkahelyét. A templomot délről körítőfal övezi, a templomkertbe ezen az oldalon, a 17. században épített díszes kapun keresztül juthatunk be. A déli bejárat sokkal kisebb, mint a nyugati főkapuzat, és díszítésében is messze elmarad tőle, de figyelemre méltóak levéldíszes fonott oszloptörzsei, istenbárányos domborműve és az azt körülvevő sárkánydész.

A nyugati díszesebb bejárat a híres, fotókon oly sokat látott jellegzetes bélétes főkapu: a két oroszlánnal, a háromszögű oromzattal, Krisztussal és a 12 apostollal. (Krisztus és a mellette álló két apostol feje eredeti, a többi áldozatul esett a török pusztításnak, és később, a barokk korban pótolták őket.) A kapu két oldalán a fölkékben a gyermeket tartó Madonna és az oroszlánnal küzdő Sámson szobrai állnak.

Ha egy kis sétával körbejárjuk a monstrumot, szemünkbe tűnik, az északi fal kopársága után a keleti oldal díszítettsége.

Barangolás a félhomályban

A lőrészerű ablakokon alig szűrődik be fény, de így is feltűnik a háromhajós románkori templombelső monumentális mérete. A főbejárat fölé belülről az emeletes főúri karzat magasodik, akár külön kápolnaként is szolgálhatott. Az orgona mögötti falon látható a lóhere záródású hármás ülőfülke, ez volt egykor a kegyúr ülőhelye. A főhajót és a mellékajót nyolcszögű pillérek választják el egymástól. Az oszlopfejeket bimbós, gyöngyös szalaggal szegett növény-, vagy sárkánydíszes oszlopfők ékesítik. A mellékajókban indákkal, levelekkel gazdagon díszített gyámkövek viselik a boltozat súlyát. Az egykori freskók nyomai a főszentélyben és a toronyaljban láthatók. Ezek a szentélyben Szent Györgynek a sárkánnyal való harcát, a toronyaljban az alapító Jáki Nagy Mártont és kíséretét, a templom alapítását, az imádkozó alapítót és halálát ábrázolják. A bal oldali mellékszentély oltárán álló 15. századi Mária-szobor eredetileg a Szent Jakab-kápolna főoltárán állt. Oltárképei 18. századiak, 1705-ből valók. A sekrestyében nyolc 18. századi kép található.

Ha nem elégszünk meg a pincésötét félhomállyal, meg kell etetnünk az e célra beállított automatát egy százassal pár perc világosságért.

Szent Jakab-kápolna

A templomból kilépve, jobbra fordulva a kertben áll a település első plébániatemploma, a [Szent Jakab-kápolna](#), amelyet 1250-60 körül Jáki Nagy Márton testvére, Jakab építtetett. Alaprajza négykaréjos centrális teret mutat. A pápoci kápolnára emlékeztető emelettel, menekvés lehetőséggel vagy zarándokok éjszakai megszállására is alkalmas hellyel látták el. Az emeletre belülről a falban szűk lépcső vezet.

A Jáki Helytörténeti Múzeum kiállítása nyári szezonban látogatható, az ún. Apáti-ház épületében.

Most házi szavazásra invitáljuk olvasóinkat: döntsük el mi is együtt, Vas megyében milyen építészeti remekek lehetnek méltók arra, hogy a Nyugat csodája címet kiérdemeljék. A merítést Önökre bízunk, várjuk ötleteiket az info@nyugat.hu címre. Gondolkozzon, aztán értékeljen velünk